

Sum Project & Greisch

Weer ruimte voor onszelf

Onze steden worden al sinds de oudheid zo opgetrokken dat er ruimte is voor een stroom van mensen en uitwisselingen. En de openbare ruimten, waar die stromen samenkomen, maken die uitwisselingen mogelijk, of dat nu op commercieel, menselijk of politiek vlak is. Maar in de loop van de tijd hebben die ruimten hun pracht een beetje verloren en de functie van 'kruispunt' heeft de andere functies naar de achtergrond verdrongen. Hoe kunnen we onze stadskernen opnieuw die aloude functie teruggeven?

De openbare ruimte is een plek voor sociale interactie tussen de stadsspelers, maar ook voor stedelijke interactie tussen de gebouwen. Het ideale uithangbord voor het collectieve gezicht van de maatschappij. In de loop van de eeuwen heeft de Europese stad haar eigen stedelijkheid gebouwd en de sociale en economische functie rond pleinen vergemakkelijkt. Die zijn staaltjes van een ruimer systeem van openbare ruimten. Die pleinen zijn voortdurend in verandering, brengen in de opeenvolgende eeuwen telkens een nieuwe kijk op de stedelijke noden.

Maar vandaag zijn onze steden zo uitgestrekt dat er van verbondenheid tussen openbare ruimten geen sprake meer lijkt te zijn. Het aanleggen van pleinen is tegenwoordig een uitzondering. Maar de steden herontdekken langzaam hun eigen erfgoed in het centrum en hechten er opnieuw waarde aan. Het overwaarderen van deze pleinen die zo kenmerkend zijn voor de stadsidentiteit, is haast een reactie tegen het verlies van stadsidentiteit dat we zien in de uitgestrekte ruimten in de metropool.

Het Jourdanplein, toch een symbool in Brussel, is onlangs gerenoveerd door de bureaus Sum Project en Greisch. Het project wil het plein weer aantrekkelijk maken voor marktkramers, handelszaken en volksfeesten. Daarvoor is een voetgangerszone ingericht. De terrassen zijn vergroot en er zijn ontmoetingsplaatsen aangelegd. Nu er geen

auto's meer op het plein rijden en de ruimte heringericht is tot de gevels van de huizen toe, is er ruimte gekomen voor fontein en waterpartijen, een knipoog naar de rivier Broebelaer die hier ooit stroomde. Het project zet sterk in op het plein als plaats bij uitstek voor de omwonenden, maar ook voor bezoekers uit de Europese wijk. In de jaren 1990 werkte de gemeente al aan een grootschalige stadsrenovatie. Leegstaande gebouwen werden aangekocht en gerenoveerd tot woningen, om het leven in de wijk te stimuleren. De opwaardering van het Jourdanplein is de kroon op dat werk.

Dit is een mooi voorbeeld van wat architecten kunnen doen om tijdelijke activiteit naar onze openbare ruimte te trekken, maar ook om de mensen die activiteiten te laten omarmen. De invulling die de openbare ruimte krijgt, wordt niet alleen bepaald door de realiteit, maar ook door onze perceptie daarvan. De elementen die de ruimte inkleuren, zijn ruim en heel divers: visuele beelden, maar ook waarden, symbolen, gevoelens, indrukken, enzovoort. En dat alles werkt in op andere aspecten van de openbare ruimte: functie, gebruik, opbouw en meer. Maar de hoofdvoorwaarde om van dat plein weer het trefpunt van weleer te maken, is het aantal mensen dat er komt en dus de mate waarin het plein omarmd wordt. En dat gaat dan weer terug op formele en informele controle van de ruimte ... en is dus de taak van de architect.

